

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Gop 2/2020-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Jasenke Žabčić predsjednice vijeća, Viktorije Lovrić članice vijeća i sutkinje izjestiteljice, Marine Paulić članice vijeća, Dragana Katića člana vijeća i Darka Milkovića člana vijeća, odlučujući o dopuštenosti prijedloga za rješavanje pravnih pitanja važnih za jedinstvenu primjenu prava podnesenog od Trgovačkog suda u Zagrebu u predmetu poslovni broj P-154/2020 dana 24. rujna 2020., u sjednici vijeća održanoj 13. listopada 2020.

r i j e š i o j e:

Odbija se prijedlog Trgovačkog suda u Zagrebu u predmetu poslovni broj P-154/2020 od 24. rujna 2020. za ogledni postupak radi rješavanja pravnih pitanja važnih za jedinstvenu primjenu prava podnesen 24. rujna 2020. od strane Trgovačkog suda u Zagrebu u predmetu poslovni broj P-154/2020.

Obrazloženje

Trgovački sud u Zagrebu je u predmetu poslovni broj P-154/2020 dana 24. rujna 2020., na prijedlog tužitelja Grad Pula-Pola, podnio prijedlog za rješavanje pitanja važnih za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, kako bi Vrhovni sud Republike Hrvatske zauzeo pravno shvaćanje o tim pitanjima.

U prijedlogu Trgovačkog suda u Zagrebu je navedeno:

- da se kod tog suda prema stanju u siječnju 2020. vode 43. istovrsna spora velike vrijednosti u predmetima u kojima su tužitelji razne općine i gradovi koji su vlasnici nekretnina (u ovom predmetu Grad Pula-Pola), a tuženici su infrastrukturni operatori koji upotrebljavaju nekretnine za potrebe infrastrukturne mreže (u ovom predmetu Hrvatski Telekom d.d. Zagreb),

-da se može očekivati i daljnji priliv istih predmeta, jer se elektronička komunikacijska infrastruktura nalazi na području cijele Republike Hrvatske,

-da je uslijed pandemije coronavirusom i potresa u Zagrebu 22. ožujka 2020. došlo do usporavanja rada sudova i stranaka.

Stoga je prema shvaćanju Trgovačkog suda u Zagrebu potrebno u oglednom postupku Vrhovnog suda Republike Hrvatske zauzeti pravno shvaćanje o pravnim pitanjima koja su važna za sve pokrenute sporove i koja su važna za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni ili za razvoj prava kroz sudsku praksu, a koja glase:

„1. Ima li infrastrukturni operator obvezu da vlasniku nekretnine plaća naknadu za pravo puta prije nego što mu, na njegov zahtjev, Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti izda potvrdu o pravu puta ili, na zahtjev vlasnika, donese rješenje u postupku utvrđivanja infrastrukturnog operatera i visine naknade za pravo puta?

2. Je li Zakon o elektroničkim komunikacijama (u daljnjem tekstu: ZEK) ili bilo koji drugi zakon osnova infrastrukturnom operatoru da gradnjom i korištenjem elektroničke komunikacijske infrastrukture, radi postizanja svog gospodarskog interesa, upotrebljuje nekretnine u vlasništvu Republike Hrvatske i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te u vlasništvu drugih fizičkih i pravnih osoba bez da im za to plaća ikakvu (ili nepotpunu) naknadu?

3. Ako je infrastrukturni operater stjecatelj bez osnove kad na temelju prava puta upotrebljuje nekretnine u vlasništvu Republike Hrvatske, i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te u vlasništvu drugih fizičkih i pravnih osoba, a da njima za tu uporabu ne plaća naknadu pa im je u obvezi platiti imovinsku korist koju je imao od upotrebe, je li dužan platiti tu imovinsku korist u visini cijena naknade za pravo puta propisanih Pravilnikom o potvrdi i naknadi za pravo puta ("Narodne novine" broj 152/11...95/17)?

4. Je li pravo puta zakonska služnost po čl. 185. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ("Narodne novine" broj 91/96-152/14), odnosno zakonsko ograničenje prava vlasništva i je li infrastrukturni operator, kada to pravo stekne, od trenutka kad ga stekne, korisnik nepotpunog izvlaštenja i u obvezi plaćati vlasniku nekretnine naknadu zbog toga što mu je pravom puta ograničeno pravo vlasništva, a on je korisnik tog ograničenja (nepotpunog izvlaštenja)?

5. Jesu li cijene naknade za pravo puta propisane Pravilnikom o potvrdi i naknadi za pravo puta ("Narodne novine" broj 152/11-95/17) normirano pretpostavljeno godišnje umanjeње tržišne vrijednosti nekretnine, pa ako je infrastrukturni operator vlasniku nekretnine u obvezi platiti naknadu zbog ograničenja prava vlasništva (kao korisnik nepotpunog izvlaštenja) je li mu u obvezi platiti propisane cijene (važeće u utuženo vrijeme)?

6. Je li infrastrukturni operator, u smislu odredbe čl. 3. st. 1. Pravilnika o potvrdi i naknadi za pravo puta ("Narodne novine" broj 152/11...95/17), ranije Pravilnika o potvrdi i naknadi za pravo puta ("Narodne novine" broj 31/09), prema kojoj „u svrhu izdavanja potvrde o pravu puta, u slučajevima propisanim ovim Pravilnikom, infrastrukturni operator dostavlja HAKOM-u (Agenciji) zahtjev za izdavanje potvrde o pravu puta“, u obvezi Hrvatskoj regulatornoj agenciji za mrežne djelatnosti podnijeti zahtjev za izdavanje potvrde o pravu puta, a ako tu obvezu ima, kada mu ona nastaje, odnosno nastaje li i dospijeva ta obveza u trenutku kad je stekao pravo puta?

7. Ako je infrastrukturni operator, u smislu odredbe čl. 3. st. 1. Pravilnika o potvrdi i naknadi za pravo puta ("Narodne novine" broj 152/11...95/17), ranije Pravilnika o potvrdi i naknadi za pravo puta ("Narodne novine" broj 31/09), u obvezi Hrvatskoj regulatornoj agenciji za mrežne djelatnosti podnijeti zahtjev za izdavanje potvrde o pravu puta i ako mu ona nastaje i dospijeva u trenutku kad je stekao pravo puta, a taj zahtjev ne podnese, uslijed čega mu nije utvrđena obveza da vlasniku nekretnine plaća naknadu za pravo puta i zbog toga vlasniku ne plaća naknadu, je li on štetnik čije postupanje ima obilježja protupravne štetne radnje kojom je spriječeno povećanje imovine vlasnika?

8. Je li zahtjev vlasnika nekretnine Hrvatskoj regulatornoj agenciji za mrežne djelatnosti u upravnom postupku utvrđivanja infrastrukturnog operatora i visine naknade za pravo puta „druga vjerovnikova radnja poduzeta protiv dužnika pred nadležnim sudom radi utvrđivanja tražbine“ u smislu odredbe čl. 241. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15), odnosno je li tim zahtjevom zastara tražbine u parničnom postupku prekinuta, osobito kad se ima u vidu notorno da vlasnik ne zna o količini infrastrukture koju je infrastrukturni operator izgradio na njegovoj nekretnini sve dok se ta količina i s njome u vezi visina naknade za pravo puta ne utvrdi u tom upravnom postupku?“

Uz prijedlog je dostavljen zapisnik sa sjednice sudaca i sudskih savjetnika Trgovačkog suda u Zagrebu od 10. veljače 2020. u kojem je obrazloženo radi čega je potrebno pokretanje oglednog postupka. Naknadno je Trgovački sud u Zagrebu dostavio i popis od 42 istovjetna predmeta koji se nalaze pred Trgovačkim sudom u Zagrebu te popis 16 predmeta (od navedenih 42) u kojima je već donesena prvostupanjska presuda, a koji se povodom žalbe nalaze pred Visokim trgovačkim sudom Republike Hrvatske.

Tužitelj, koji je prvostupanjskom sudu predložio podnošenje prijedloga, je dopisom od 27. kolovoza 2020. dostavio ovom sudu rješenje broj Revd-987/2020-3 od 30. lipnja 2020. kojim je dopuštena revizija protiv drugostupanjske presude donesene u identičnom parničnom predmetu.

Postupajući po navedenom prijedlogu, Vrhovni sud Republike Hrvatske je ocijenio da u ovom slučaju nisu ispunjene pretpostavke za podnošenje prijedloga za rješavanje pravnog pitanja važnog za jedinstvenu primjenu prava u oglednom postupku, u smislu odredbe čl. 502.j. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 28/13, 43/13, 89/14, 70/19 - dalje: ZPP) u vezi s odredbom čl. 385.a st. 1. ZPP.

Podnošenjem revizije koju je prethodno dopustio Vrhovni sud Republike Hrvatske u jednom od identičnih predmeta već je postignuta svrha koja bi bila postignuta dopuštenjem oglednog postupka.

Naime, Vrhovni sud Republike Hrvatske u parničnom postupku ostvaruje svoju ulogu propisanu odredbom čl. 119. st. 1. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine", pročišćeni tekst, broj 85/10) time što osigurava jedinstvenu primjenu prava i ravnopravnost svih u njegovoj primjeni i to:

-u postupku po reviziji kao pravnom lijeku, koju stranke mogu podnijeti protiv presude donesene u drugom stupnju, ako je Vrhovni sud Republike Hrvatske dopustio podnošenje revizije (čl. 382. st. 1. ZPP), odnosno koju iznimno mogu podnijeti protiv presude donesene u drugom stupnju i bez dopuštenja Vrhovnog suda RH (čl. 382.a. st. 1. ZPP),

-u oglednom postupku radi rješenja pravnog pitanja važnog za jedinstvenu primjenu prava, kojeg može predložiti sud prvog stupnja nakon održavanja pripremnog ročišta i sjednice sudskog odjela, ako je na sudu podnesen veći broj tužbi u sličnim sporovima ili se njihovo pokretanje očekuje u kraćem razdoblju, a rješenje kojih ovisi o pitanju važnom za jedinstvenu primjenu prava (čl. 502.k. st. 1. ZPP).

Prema shvaćanju ovog suda ustavna uloga Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kako je koncipirana odredbama ZPP, se prvenstveno ostvaruje u postupcima po reviziji stranaka, nakon što je već donesena odluka u prvom i drugom stupnju.

Samo iznimno se ta ustavna uloga ostvaruje u oglednom postupku kao svojevrsnom „skokovitom“ institutu, po dopuštenu vijeća Vrhovnog suda Republike Hrvatske na prijedlog prvostupanjskog suda, u predmetima u kojima je održano pripreмно ročište ali nije rješenjem zaključen prethodni postupak (po čl. 292. st. 7. ZPP), i to ako su ispunjene pretpostavke iz čl. 502.k. st. 1. ZPP.

Ogledni postupak ima svrhu omogućiti da se u situaciji koja je uzrokovala pokretanje velikog broja parnica prevenira dugotrajno odlučivanje u tri stupnja, tako da se već u ranoj fazi postupka pred prvostupanjskim sudom omogući da Vrhovni sud Republike Hrvatske riješi pravno pitanje u temama od javnog interesa, i time otkloni dileme oko tumačenja zakona, a ujedno i spriječi priljev velikog broja žalbi i revizija.

U ovom slučaju ogledni postupak nije svrsishodan.

Prema podacima koji su dostavljeni uz prijedlog u Trgovačkom sudu u Zagrebu su zaprimljena 42 istovjetna predmeta (prema stanju krajem siječnja 2020.), od kojih je u 16 predmeta već donesena prvostupanjska presuda, a ti se predmeti po žalbi tužitelja nalaze pred Visokim trgovačkim sudom Republike Hrvatske.

Ovaj sud je također utvrdio da je u jednom od identičnih predmeta (P-36/18) po žalbi tužitelja već donesena presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovni broj Pž-4726/2018-3 od 3. prosinca 2019.

Tužitelj je u tom predmetu podnio prijedlog za dopuštenje revizije, a Vrhovni sud Republike Hrvatske je rješenjem poslovni broj Revd-987/2020 od 30. lipnja 2020. dopustio reviziju samo radi slijedećih pravnih pitanja:

„1. Ima li infrastrukturni operator obvezu sa vlasniku nekretnine plaća naknadu za pravo puta prije nego što mu, na njegov zahtjev, Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti izda potvrdu o pravu puta ili, na zahtjev vlasnika donese rješenje u postupku utvrđivanja infrastrukturnog operatora i visine naknade za pravo puta?

2. Je li infrastrukturni operator, u smislu odredbe čl. 3. st. 1. Pravilnika o potvrdi i naknadi za pravo puta ("Narodne novine" broj 152/11...95/17), ranije Pravilnika o potvrdi i naknadi za pravo puta ("Narodne novine" broj 31/09, 89/10), prema kojoj „u svrhu izdavanja potvrde o pravu puta, u slučajevima propisanim ovim Pravilnikom, infrastrukturni operator dostavlja HAKOM-u (Agenciji) zahtjev za izdavanje potvrde o pravu puta“, u obvezi Hrvatskoj regulatornoj agenciji za mrežne djelatnosti podnijeti zahtjev za izdavanje potvrde o pravu puta, a ako tu obvezu ima, kada mu ona nastaje, odnosno nastaje li i dospijeva ta obveza u trenutku kad je stekao pravo puta?

3. Je li u smislu odredbe čl. 3. st. 1. Pravilnika o potvrdi i naknadi za pravo puta ("Narodne novine" broj 152/11...95/17), ranije Pravilnika o potvrdi i naknadi za pravo puta ("Narodne novine" broj 31/09, 89/10), obveza plaćanja naknade prestaje *ipso iure* (po samom propisu), čim se (i samo ako se) kumulativno ispune uvjeti iz tog propisa: a) da na nekretnini postoji (bude zasnovano koje drugo pravo); b) da na temelju tog zasnovanog prava na nekretnini infrastrukturni operator plaća vlasniku odgovarajući naknadu za uporabu općeg dobra ili nekretnine za sve vrste, odnosno ukupnu količinu infrastrukture izgrađene na tim nekretninama?

Tužitelj je po dopuštenju u navedenom predmetu i podnio reviziju, a predmet se vodi u upisniku Vrhovnog suda Republike Hrvatske pod brojem Rev-987/2020. i dodijeljen je u rad.

Navedene okolnosti same po sebi nisu formalna zakonska zapreka za ogledni postupak ali ukazuju na to da u ovom slučaju nije svrsishodno dopustiti ogledni postupak, jer će rješenjem revizije Vrhovni sud Republike Hrvatske riješiti sporna pravna pitanja.

Stoga nisu ispunjene pretpostavke za ogledni postupak, pa je valjalo na temelju odredbe čl. 502.lj st. 3. ZPP odbiti prijedlog i riješiti kao u izreci.

Zagreb, 13. listopada 2020.

Predsjednica vijeća
Jasenska Žabčić, v.r.

DNA:

- objaviti na mrežnoj stranici e-Oglasne ploče suda